

Waarom iedereen gelijk heeft behalve jij

Over oordelen en
geoordeeld worden

Erwin Kok

Buijten & Schipperheijn *Motief* – Amsterdam

© 2021 Erwin Kok

ISBN 978-94-6369-118-5

Omslagontwerp: Wijtze Valkema, www.bamseontwerpt.nl

Foto pag. 93: Unsplash, Valentin Salja

Behoudens uitzonderingen krachtens de Auteurswet van 1912 mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen of openbaar gemaakt, op welke wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgevers.

Voor het maken van kopieën uit deze uitgave, ook voor zover toegestaan door de Auteurswet, zijn vergoedingen verschuldigd. Voor betaling van vergoedingen en voor toestemming voor het overnemen van gedeelten in bloemzingen, readers en andere compilatiewerken wende men zich tot de uitgevers, Paasheuvelweg 44, 1105 BJ Amsterdam.

Inhoud

1 **Waarom iedereen gelijk heeft behalve jij** 7

Wat zie ik, wat zie jij? 11

Niet oordelen 13

Vind je er wat van? 17

De echokamer 20

Maar we zijn toch vrij? 22

2 **En Jezus dan?** 27

Interpreteren 29

Matteüs 8:5-13 Ontmoeting met een Romeinse Centurion 31

Marcus 10:2-12 Ontmoeting met farizeeën 37

Johannes 8:1-11 Ontmoeting met Schriftgeleerden en een
overspelige vrouw 43

Moet alles dan maar kunnen? 47

Radicaal volgen 49

3 **Wie is verantwoordelijk?** 55

Wie heeft er nou gelijk? 62

Wie is er bang? 69

Wat denk je? 76

4 **Wie kan dit in de praktijk?** 83

Wie heeft onvoorwaardelijk lief? 90

Wie vertrouw je? 96

Wie heb je ontmoet? 105

Slot 111

Hoofdstuk 1

Waarom iedereen gelijk heeft behalve jij

Spreuken 18:17

Wie als eerste pleit, lijkt zijn recht te krijgen, maar dan komt zijn tegenstander, en die vecht het aan.

De stelling waarmee ik begin roept waarschijnlijk vragen op. Prima, dat is ook de bedoeling. Het is volgens mij de bedoeling dat we ons vaker dingen afvragen in plaats van zoveel dingen zeker te weten. Van veel dingen hebben we maar oppervlakkig verstand, maar dat weerhoudt mensen er niet van om, soms met stuitende stelligheid, dingen als absolute waarheden te verkondigen. Als er iets duidelijk is geworden tijdens de coronapandemie, dan is het wel dat zelfs een enorme hoeveelheid kennis nog niet garant staat voor het hebben van de absolute waarheid. Waar virologen en andere wetenschappers elkaar tegenspreken op basis van hun visie op bepaalde zaken, is het voor de leek bijna niet meer te doorzien wie waarom gelijk zou moeten hebben. Ook in de aanpak van dit virus, iets wat we in de recente geschiedenis nog nooit zo hebben meegemaakt, is en was er verschil van inzicht. Zo werd de aanpak van Zweden lange tijd als voorbeeld gezien: de horeca bleef gewoon open en social distancing zat al in de volksaard van de Zweden ingebakken dus het zou wel loslopen, zo dacht men. Maar achteraf

is zelfs de auteur van die strategie ervan overtuigd dat het de verkeerde was in deze situatie. België verbood mensen lange tijd om voor niet-noodzakelijke dingen het huis te verlaten. Dat leek voor sommigen de goede aanpak en toch schoten de besmettingscijfers daar omhoog. Ook in Nederland is de aanpak niet onomstreden. Waar eerst werd geroepen om een totale, verplichte lockdown, kwam vlak na het instellen van de zogenaamde intelligente lockdown al snel de oproep om de boel zo snel mogelijk weer open te gooien, want dit was ook weer te veel van het goede.

Wie heeft er gelijk? Wat is de waarheid? Dat zijn in dit soort tijden, maar ook door onze menselijke geschiedenis heen, prangende vragen. Het zijn vragen die ook sterk met elkaar verbonden zijn. Als je de waarheid kent, heb je gelijk, zou je kunnen zeggen. Maar wat is dan die waarheid? Heeft niet iedereen zijn of haar eigen waarheid? Nou, nee! Er zijn natuurlijk absolute waarheden: water kookt op zeeniveau bij 100 graden Celsius. Maar hoe jij vanmorgen dat water aan de kook hebt gebracht is persoonlijk. Misschien zette je een ketel op het gas, misschien deed je jouw theeglas in de magnetron of gebruikte je een elektrische waterkoker. Er is maar één volledig waarheidsgetrouwe weergave van hoe jij vanmorgen jouw water aan de kook bracht. De vraag rondom de waarheid wordt vaak pas een discussie als we claimen precies te weten wat iemand anders op een bepaald moment wel of niet deed of wat er bedoeld werd toen hij of zij iets beschreef. De waarheid wordt onderwerp van discussie als we zaken buiten onszelf moeten beoordelen die niet gebonden zijn door bijvoorbeeld natuurkundige wetten. In die zin is er maar één waarheid. Er is maar één manier waarop een bepaalde gebeurtenis zich heeft voltrokken, er is maar één set van gegevens en gedachten die heeft geleid tot de aanpak

van deze pandemie en er is maar één aarde die op één manier tot stand is gekomen. Het conflict ontstaat als mensen, tegenover elkaar, zonder spoor van twijfel gaan verklaren dat ze die absolute waarheid helemaal kennen.

Als je aan drie getuigen van een overval vraagt hoe het is gebeurd, dan krijg je drie verschillende verhalen. Ze zullen vaak op hoofdlijnen overeenkomen, maar in detail verschillen. Had de dader een rood shirt of een oranje shirt aan? Greep hij zelf het geld uit de kassa of dwong hij de eigenaar het aan hem te geven? Dat soort details kunnen door mensen verschillend worden waargenomen en daar kan de verwarring beginnen. Een algemeen geaccepteerde methode is dat we dan gaan kijken naar het punt van grootste overeenkomst: als drie getuigen zeggen dat het een oranje shirt was en één getuige spreekt van een rood shirt, dan nemen we aan dat het dus een oranje shirt was. Zo werkt het ook vaak bij denkbeelden over wetenschappelijke zaken. Meestal is er wel een meerderheid van wetenschappers in een bepaald kennisgebied te vinden die een bepaalde theorie omarmen als het dichtst bij de waarheid. Vaak worden we pas erg stellig in zaken als er 80 tot 90% overeenstemming bestaat of zoiets. De stelling dat de aarde rond is kan volgens mij bij 99% (zo niet 100%) van de wetenschappers op instemming rekenen. Daarom gaan we er dus van uit dat het waar is, terwijl de meesten van ons nog niet in staat zijn geweest om dit zelf vanuit de ruimte waar te nemen. Toch zijn er kleine groepen mensen die vasthouden aan de gedachte dat de aarde plat is. Wat we er ook van vinden, welke theorie of wetenschappelijke ontdekking wij ook voor waar aannemen, er is en blijft toch maar één waarheid die niet per se overeen hoeft te komen met wat wij denken dat waar is. Het wordt pas een probleem wanneer jij als

individu aanneemt dat jouw reden om een variant van die waarheid te omarmen de enige juiste zou zijn die voor iedereen moet gelden. Daar houdt namelijk het gesprek vaak op en vanaf dat punt bestoken we elkaar met argumenten in plaats van met vragen. In de huidige maatschappij lijkt het zelfs algemeen geaccepteerd dat we onze mening en argumenten kracht bijzetten door de ander in denigrerende bewoordingen voor van alles en nog wat uit te maken. Het levert ons gek genoeg applaus op als wij een tegenargument afronden met een verbale aanval op het intellect van de ander, want wie zo denkt moet wel imbeciel, achterlijk of knettergek zijn. Ik vind het verontrustend dat deze manier van omgaan met elkaar tot in de Tweede Kamer aan toe normaal gevonden lijkt te worden, terwijl daar juist de plaats is voor het samen verkennen van meningen en argumenten.

De titel is dus geen absolute stelling, het is meer een soort van basishouding. Hoe zou het onze gesprekken beïnvloeden als we er bij voorbaat eens van uitgingen dat wij niet per se gelijk zouden hebben? Hoe zou het onze ontmoetingen kleuren als we de ander met nieuwsgierigheid zouden bevragen, in plaats van zijn mening te zien als een aanval op onze eigen afwijkende mening? Wat als we ervan uit zouden durven gaan dat de ander ook gewoon gelijk zou kunnen hebben? Hoe benaderen we iemand in onze gesprekken? Willen we helpen bouwen aan een beter begrip en een dieper verstaan van waar we het over hebben, of willen we de ander en zijn mening afbreken zodat onze mening nog steviger lijkt te staan?

Het uitzicht uit jouw ogen is uniek. Niemand ziet de wereld zoals jij. Niemand heeft jouw achtergrond, niemand heeft jouw kennis,

jouw ervaringen. Niemand heeft jouw tranen gehuild en jouw verlies gedragen. Geen mens heeft successen en overwinningen meegemaakt zoals jij. Dat alles kleurt het uitzicht dat wij hebben op de wereld. Het is dus helemaal niet vreemd dat andere mensen soms andere dingen waarnemen dan jij. Met dit boek hoop ik je uit te dagen om jouw kijk op de wereld, jouw kijk op gelijk of ongelijk te onderzoeken. De houding die ik wil beschrijven werd ons namelijk voorgeleefd door niemand minder dan Jezus van Nazaret.

Wat zie ik, wat zie jij?

Spreuken 23:16

Ik word vervuld van blijdschap als je een bedachtzaam oordeel hebt.

Rond het jaar dat wij nu aanduiden als het jaar nul werd er in Bethleem een kind geboren dat de wereldgeschiedenis zou veranderen. Niets zou na zijn komst meer hetzelfde zijn als voorheen. De getuigenissen die zijn opgetekend na zijn leven geven aan dat zelfs de natuurwetten niet meer standaard deden wat ze altijd al deden, zoals toen Hij op het water liep. Letterlijk alles moest wijken voor deze jongen, die een man werd en die de Messias bleek te zijn, die door de Joden lang verwacht was maar door hen niet herkend werd.

Toch heb ik het vermoeden dat we in veel gevallen niet in staat zijn om de echte impact te zien die Hij had. We focussen vaak op de regels die werden opgeschreven door de mensen na Hem, en destilleren daaruit regels voor nu. We vragen ons af wat Hij in een bepaalde situatie gedaan zou hebben, maar vervallen ook dan her-

haaldelijk in het lijnrecht toepassen van regels die wij hebben opgesteld vanuit de Schrift die aan ons is overgeleverd of uit de gewoonten die wij hebben.

Jezus heeft dus impact, maar voor mij heeft Hij toch de meeste impact in de radicaal andere manier waarop Hij omgaat met de mensen die Hij ontmoet. Er is één woord dat centraal staat in dat wat Hem dreef, dat wat Hem kenmerkte. Dat woord is liefde. Onvoorwaardelijk, onuitputtelijk en niet begrensd door de impact van iemands grensoverschrijdende, onwettige daden hield Hij en houdt Hij van iedereen! Dan heb ik het als man in de 21e eeuw niet alleen over de knuffelversie en de ‘alles moet kunnen’-variant van liefde, ik heb het over liefde die dient, liefde die stuurt, liefde die confronteert, ook als het even niet uitkomt.

Een voorganger preekte in onze kerk eens over die tekst in de Bergrede waar Jezus ons oproept om een zoutend zout te zijn voor de wereld om ons heen. Zout is bedoeld om smaak te geven, om af en toe met pijn te reinigen. Een mooie en Bijbelse boodschap. Toch hoorde ik ook iets anders. De voorganger gebruikte in de preek het voorbeeld van een situatie waarin hijzelf de moed had verzameld om iemand aan te spreken die vreemdging en daarmee zijn huwelijk op het spel zette. De eerste reactie van de aangesproken man was die van boosheid en onbegrip. Logisch, het kwam dichtbij. Maar later kwam hij in een diep dal, waarin hij hulp zocht, en nog veel later sprak hij zijn waardering uit. Ook mocht de voorganger een rol spelen in een traject van herstel. Een prachtig voorbeeld, en het sprak velen aan.

Wat was dan dat ‘andere’ dat ik hoorde? Was er iets mis?, zou je je kunnen afvragen. Op zich niets, maar ergens in mijn hoofd werd de opdracht die in de preek werd verwoord om vooral zoutend zout te zijn door radicaal Jezus te volgen vertaald in: ‘Ga de

wereld in en durf hun te vertellen wat zij fout doen.' Nu worstel ik zelf al een tijdje met dit fenomeen omdat ik denk dat dat soort radicaal ogende daden juist niet is wat Jezus bedoelde. We zijn geneigd de daden van anderen te leggen langs de meetlat van ons dagelijks leven, en dat wordt vrijwel nooit een sluitende optelsom. Wat voor een ander een juiste keuze is, is dat voor mij misschien niet. Wat voor iemand anders een reden is om iets wel of niet te doen, hoeft voor mij niet eens in de buurt te komen van een valide reden. Iedereen heeft gelijk vanuit zijn of haar eigen zicht op de wereld. Niemand ziet de wereld tenslotte door jouw ogen, jouw uitzicht is uniek. Dus iedereen heeft gelijk, iedereen heeft op zijn eigen manier dingen gelezen, beleefd en verwerkt. Maar omdat het eigen gelijk in een gesprek helaas vaak een slechte voedingsbodem is, mogen we leren op zoek te gaan naar het gelijk van ieder ander behalve dat van onszelf. Als we een goed gesprek hebben, is de kans groot dat de ander vanzelf een keer vraagt naar hoe wij iets zelf beleven. Juist in persoonlijke gesprekken liet Jezus die andere manier van omgaan zien. Hij ging open met mensen in gesprek, zonder meteen een oordeel te vellen over wat Hij zag dat ze deden.

Niet oordelen

Spreeken 18:2

Een dwaas is niet geïnteresseerd in inzicht,
hij wil alleen zijn eigen mening kwijt.

Een paar jaar geleden heb ik, in de voorbereiding op de kerstnachtdiensten in onze kerk, veel onderzoek gedaan naar de een-op-een

ontmoetingen die Jezus met mensen had en die in de Bijbel worden beschreven. Het zoeken, doordenken, doorbidden en verwoorden van wat ik ontdekte leidde tot een verkondiging die zowel door mensen werd omarmd als door mensen niet werd begrepen. Het hele proces bracht mij op een pad waarop ik ineens grip lijkt te hebben gekregen op een vraag die voor mij altijd heel moeilijk is geweest en die dat nog steeds vaak is. Ik heb het gevoel dat ik sinds die ene kerst eindelijk een stap verder ben gekomen in het kunnen omgaan met een van de moeilijkste uitspraken van Jezus:

Matteüs 7:1-5

¹Oordeel niet, opdat er niet over jullie geoordeeld wordt. ²Want op grond van het oordeel dat je velt, zal er over je geoordeeld worden, en met de maat waarmee je meet, zal jou de maat genomen worden. ³Waarom kijk je naar de splinter in het oog van je broeder of zuster, terwijl je de balk in je eigen oog niet opmerkt? ⁴Hoe kun je tegen hen zeggen: 'Laat mij de splinter uit je oog verwijderen', zolang je nog een balk in je eigen oog hebt? ⁵Huichelaar, verwijder eerst de balk uit je eigen oog, pas dan zul je scherp genoeg zien om de splinter uit het oog van je broeder of zuster te verwijderen.

Niet oordelen? Maar hoe dan? We doen het allemaal. We zijn eigenlijk ongeneeslijk als het daarop aankomt. We zien iets, hebben daar gevoelens bij, plaatsen het vervolgens in de ons bekende context en vormen daarna een oordeel. Als Jezus ons dan vertelt dat we niet moeten oordelen, dan vindt er een soort kortsluiting plaats. We doen iets zonder dat we het eigenlijk kunnen tegenhouden en dan gaat Jezus ons vertellen dat we dat niet moeten doen. Hoezo niet, ik heb toch gelijk?

Soms is een oordeel iets wat je gewoon besluit. Je hebt je een mening gevormd zonder dat je je er eigenlijk zelf bewust van was. Een voorbeeld: ik werkte op het Leidseplein in Amsterdam. Ik was daar barkeeper, maar op mijn loonstrook stond ‘taverner’, dat klinkt iets chiquer. De bar waar ik werkte lag aan de Lijnbaansgracht en grensde aan café La Bastille. Op een dag zag ik een vrij dure auto (in mijn herinnering was het een Porsche, maar ik kan me vergissen) die vlak voor de paaltjes op de doorgaande weg naar mijn werk geparkeerd stond. Ik kon er door die auto niet langs, dus moest ik in z’n achteruit terug om aan de overkant van de Singelgracht ergens langs het Vondelpark een parkeerplek te gaan zoeken. Ik was best een beetje gefrustreerd omdat die Porsche (laten we het daar maar op houden) mij had verhinderd om een plekje op de gracht te vinden, vlakbij, en nu moest ik verder lopen. Regen, niet leuk, en met het vooruitzicht dat ik ’s nachts ook weer zo terug zou moeten. Toen ik weer op de Lijnbaansgracht aankwam zag ik de chauffeur van de Porsche bij zijn auto staan met z’n rug naar me toe. Joggingbroek, sweatshirt. Ik had meteen een plaatje van een over het paard getilde en met te veel geld opgezadelde man in mijn hoofd. *Gewoon daar gaan staan met je asobak en gewone werkende mensen de doorgang versperren, jammer dat je geen bekeuring hebt gekregen*, dacht ik. Toen de man zich even omdraaide, herkende ik hem. René Froger. Hij was in die tijd nog voornamelijk bekend van de cover van ‘Winter in America’, maar in Amsterdam was hij al een begrip. Ik kan niet zeggen dat ik meteen heel warme gevoelens kreeg of de parkeeractie ineens veel positiever beoordeelde, maar er veranderde wel iets. Omdat ik hem vanuit eerder kort contact bij ons in de bodega wel sympathiek had gevonden, merkte ik dat ik minder geërgerd werd, iets meer geneigd om ook naar zijn kant

van het verhaal te kijken. Misschien moest hij even snel wat afgeven bij La Bastille, het was tenslotte bijna 14 juli en dan hadden ze daar een groots feest op de gracht waarbij hij vaak optrad. Of misschien was het zijn plan geweest om even snel in en uit te gaan en was hij opgehouden. Dat wat we ergens van vinden, ons oordeel, wordt vaak milder als we de overtreder persoonlijk kennen. Ons oordeel is dus niet iets wat altijd in elke vergelijkbare situatie onwrikbaar vaststaat. Wat is dan de waarde van ons oordeel? Zelf vinden we vaak dat ons oordeel heel belangrijk is, is dat dan verkeerd?

Misschien moeten we eerst onderscheiden over wat voor soort oordelen we het hebben. Er zijn namelijk oordelen die prima zijn en zelfs in sommige gevallen levens kunnen redden. Zo is het helemaal niet verkeerd om eten dat al langere tijd in de koelkast ligt op basis van geur en aanblik te beoordelen. Het kan je al snel een woeelige nacht en een mogelijke voedselvergiftiging besparen. Of het oordeel over een mogelijk glad wegdek, waardoor je toch wat meer afremt voordat je de bocht induikt. Ook dat kan je een hoop last schelen. Dat soort oordelen is ook niet wat Jezus bedoelt, dat zijn inschattingen die belangrijk zijn. De passage waar Jezus spreekt over de balk en de splinter (vers 3 t/m 5) laat zien dat het gaat om oordelen over andere mensen:

³Waarom kijk je naar de splinter in het oog van je broeder of zuster, terwijl je de balk in je eigen oog niet opmerkt? ⁴Hoe kun je tegen hen zeggen: 'Laat mij de splinter uit je oog verwijderen', zolang je nog een balk in je eigen oog hebt? ⁵Huichelaar, verwijder eerst de balk uit je eigen oog, pas dan zul je scherp genoeg zien om de splinter uit het oog van je broeder of zuster te verwijderen.

Het gaat om wat we van elkaar vinden, de dingen die we beoordelen op basis van wat we weten, wat we zien en wat we inschatten. Die oordelen zijn het, die zo diep in ons mens-zijn verankerd liggen en waarvan Jezus zegt dat ze onwenselijk zijn. Hij geeft in deze verzen natuurlijk ook een handvat: eerst kijken naar datgene wat er bij jezelf speelt, de balk in ons eigen oog.

Vind je er wat van?

Spreuken 30:2

Ik ben dommer dan ieder ander,
elk menselijk inzicht ontbreekt mij.

Het probleem met ons beoordelingsvermogen is dat het heel erg wordt bepaald door wie we zijn, door onze verwachtingen en, in de meeste gevallen, door wat wij zelf hebben meegemaakt of ervaren. Extreem gezegd, als je ooit als bang kind door iemand achterna bent gezeten die als clown was verkleed, dan kun je tot op de dag van vandaag mogelijk niet veel lol aan clowns beleven. Dingen als overdreven voorzichtigheid worden in veel gevallen ook vaak bepaald door slechte ervaringen uit het verleden. Daarnaast spelen zaken als opvoeding, culturele achtergrond en opleiding ook nog een rol. Buiten onszelf heeft ook onze directe omgeving invloed op hoe we tegen iets of iemand aankijken.

We zijn geneigd om dingen die we nog niet goed kennen te overwaarden als we er hoge verwachtingen van hebben, of als we eerder iets soortgelijks op een bepaalde manier hebben ervaren. Als we op vakantie zijn, dan krijgen we soms het gevoel dat we

altijd wel op die plek zouden willen blijven. Het is daar zo mooi en de mensen zijn zo aardig, het is er veel beter dan thuis. En in onze beleving was dat dus ook zo. Het probleem met onze waarneming, ons oordeel, is dat onze informatie incompleet is. Van thuis weten we hoe dingen werken, we weten wanneer dingen lekker gaan en we weten wat er gebeurt als het tegenzit. We kennen de leuke mensen en de minder leuke mensen, we vinden onze weg om daarmee om te gaan. Na een aantal jaren ontstaat er een compleet beeld. Op vakantie hebben we dat niet. We zijn er slechts tijdelijk en we vergeten dat letterlijk alle mensen die daar werken tot taak hebben om ons verblijf zo aangenaam mogelijk te maken. We zien niet wat er zich achter de coulissen afspeelt. Van mij mag je aannemen dat een mooi tropisch eiland, nadat je er een jaar gewoond hebt, ook maar gewoon een eiland is waar het toevallig vaak warm is. Als je er leeft, werkt en uit de sfeer van vakantie wordt gehaald dan is het net als thuis, een plek met voordelen en nadelen. Ergens langer zijn completeert het beeld. En voor veel plaatsen geldt dat we er maar korte tijd kunnen zijn dus niet echt een eerlijk beeld krijgen, in ieder geval ervaren we daar niet voldoende om een objectief oordeel te kunnen vormen.

Datzelfde geldt voor onze onderlinge contacten. Mensen die we nog maar kort kennen, of al heel lang maar steeds in dezelfde setting, kennen we slechts fragmentarisch. Ons beeld is incompleet. Dat wringt met onze beleving van hoe wij 'zijn' als mens. We zijn namelijk gemaakt om samen een gemeenschap te vormen, maar hebben er soms heel veel last van als dat wat de ander van ons ziet en hoe hij ons beoordeelt niet overeenkomt met hoe we onszelf zien.

Ik was bijvoorbeeld eens op een wandelvakantie in Schotland.

Net uit het vliegtuig deed ik m'n best om zo snel mogelijk de bus te vinden die me naar het station van Edinburgh kon brengen zodat ik de trein naar Fort William zou halen. De halte gevonden hebbend en kijkend op een kaartje waar ik de vertrektijden en peronnummers van de trein had geschreven, schuifelde ik richting ingang van de bus. 'Aye lad, are ye cuttin' in line?' Een minder vriendelijke Schotse man maakte me duidelijk dat er een rij was om de bus in te komen en ik had dat echt niet gezien. Ik probeerde me te verontschuldigen, maar het mocht niet baten. 'You Germans act like you own the damn place', kreeg ik nog toegebeten. Soms maken we onbedoeld een indruk op mensen waarvan we zelf ten diepste weten dat het niet klopt, ik ben echt geen Duitser! Het voordringen gebeurde onbedoeld en zijn oordeel over mij gaf me een ongemakkelijk gevoel. Vaak helpt het als een excuus wordt geaccepteerd, maar zeker in de gevallen dat dat niet gebeurt kan het ons flink dwarszitten. We houden er niet van om negatief kritisch beoordeeld te worden, we vinden het vervelend als mensen een niet-positief beeld van ons hebben. Soms reageren we daarop ook iets minder positief. Mensen hebben dan blijkbaar een verkeerd beeld van ons. Als we het zelf zo lastig vinden om onterecht beoordeeld te worden, waarom zijn we dan wel vaak overtuigd van het feit dat het beeld dat wijzelf van die ander hebben klopt? Het zou mooi zijn als er een alarmbel afgaat in ons hoofd, we weten tenslotte lang niet alles. Zeker voor mensen die zich christen noemen is zo'n hard oordeel volgens mij misplaatst.